

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.023.02.2019

**Pani
Magdalena Rypińska
Dyrektor
Sądu Okręgowego we Wrocławiu
ul. Sądowa 1
50-950 Wrocław**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**P/19/038 Realizacja projektów informatycznych
mających na celu usprawnienie wymiaru sprawiedliwości**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Okręgowy we Wrocławiu, ul. Sądowa 1; 50-950 Wrocław (dalej: „Sąd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Rypińska, Dyrektor Sądu, od 1 kwietnia 2017 r. (dalej: „Dyrektor”) W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: <ol style="list-style-type: none"> 1. Maria Bogumiła Kiełbowicz, Dyrektor Sądu w okresie od 1 listopada 2005 r. do 17 listopada 2016 r., 2. Teresa Wilińska, pełniąca obowiązki Dyrektora Sądu od 25 listopada 2016 r. do 31 marca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja projektów 2. Efekty realizacji projektów: e-Protokół, SLPS, EPO.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 – 2019 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie, które mają związek z działaniami/zdarzeniami objętymi kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1. ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> (dalej: „ustawa o NIK”)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Magdalena Barzęc, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/205/2019 z 8 listopada 2019 r. 2. Cezary Mazik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/204/2019 z 8 listopada 2019 r.

(akta kontroli str. 1-3)

---

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Sądzie wdrożono systemy informatyczne wytworzone w ramach projektów: Systemu cyfrowej rejestracji rozpraw sądowych (dalej: „e-Protokół”); Systemu Losowego Przydziału Spraw (dalej: „SLPS”); oraz Elektronicznego Potwierdzenia Odbioru (dalej: „EPO”), przy czym uruchomienie e-Protokołu oraz EPO odbyło się przed okresem objętym kontrolą.

Stosowano zasady określające wykorzystanie i sposób obsługi nowych narzędzi informatycznych wynikające z aktów powszechnie obowiązujących, a także wyznaczono pracowników upoważnionych do obsługi nowo wdrożonych aplikacji, których przeszkolono i poinformowano o sposobach zgłaszania pojawiających się problemów i usterek podczas użytkowania ww. systemów.

Jednocześnie jednak, w serwerowni Sądu, w której na macierzy dyskowej gromadzono i przechowywano dane z systemu e-Protokół, nie zastosowano niektórych środków ochrony technicznej, wymaganych przepisami prawa powszechnie obowiązującego, regulacjami wewnętrznymi Ministerstwa Sprawiedliwości oraz stosowną Polską Normą.

Wdrożone systemy informatyczne były wykorzystywane w bieżącej działalności Sądu, choć system E-protokół nie w pełnym zakresie. Za jego pomocą nie rejestrowano wszystkich rozpraw w postępowaniu cywilnym oraz w sprawach dotyczących wykroczeń, mimo że nie zawsze było to podyktowane względami technicznymi, stanowiącymi wyłączną prawną przesłankę niedokonywania rejestracji rozpraw.

W Sądzie nie prowadzono analiz i nie gromadzono danych statystycznych pozwalającymi ocenić wpływ tych systemów na tempo prowadzenia spraw przed i po wdrożeniu nowych rozwiązań informatycznych.

NIK zwraca również uwagę, że w Sądzie nie wykorzystywano w systemie e-Protokół części mikrofonów, głośników, a także zainstalowanych w latach 2011-2013 kamer dokumentowych i terminali wideokonferencyjnych. Urządzenia te, choć sprawne zostały uznane za nieprzydatne w bieżącej pracy lub były wykorzystywane sporadycznie.

---

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja projektów

Opis stanu faktycznego

1.1. Wdrożenie systemu e-Protokół w Sądzie nastąpiło w latach 2011-2013, kiedy uruchomiono ten system w 26 salach rozpraw⁴.

W tym wdrożeniu uczestniczyli pracownicy Oddziału Informatycznego oraz sekretariatów wydziałów Sądu. W związku z wdrożeniem nie wydawano wewnętrznych aktów prawnych.

(akta kontroli str. 6; 9-10; 22-57; 215-216)

W okresie objętym kontrolą system zainstalowano i uruchomiono w pięciu kolejnych salach rozpraw oraz w czytelnicy akt Sądu, co potwierdzono protokołami odbioru z 29 sierpnia 2018 r. W trakcie kontroli w system było wyposażonych 31 sal rozpraw z 41 sal rozpraw użytkowanych przez Sąd.

Urządzenia techniczne⁵ potrzebne do wdrożenia i uruchomienia tego systemu dostarczono i zainstalowano w wyniku realizacji umowy nr 37 z dnia 20 października 2017 r. zawartej z wykonawcą zewnętrznym przez Ministerstwo Sprawiedliwości (dalej: „Ministerstwo”). Wartość urządzeń technicznych wyniosła 351,5 tys. zł i została poniesiona ze środków tego Projektu przez Ministerstwo.

Ogłędziny przeprowadzone w dniu 27 listopada 2019 r. w dwóch⁶ z 31 sal rozpraw wykazały, że zainstalowano w nich, za wyjątkiem mikrofonu ruchomego oraz głośnika dla systemu przywoławczego, dostarczone i przekazane protokołarnie urządzenia. Sprzęt był sprawny i wykorzystywany do obsługi systemu e-Protokół. Sąd nie otrzymał projektów technicznych wskazujących rozmieszczenie i ilość zainstalowanych w tych salach urządzeń.

Jak wyjaśniła Dyrektor, oprócz wyżej wskazanych mikrofonów i głośników, nie wykorzystywano także kamer dokumentowych z instalacji z lat 2011-2013 (26 sal) oraz terminali wideokonferencyjnych (Huawei) z instalacji z lat 2011-2012 (17 sal). Urządzenia te były nieprzydatne w bieżącej pracy Sądu⁷ lub były wykorzystywane sporadycznie (mikrofony przenośne), a stan ten według Dyrektor nie wpływał negatywnie na pracę Sądu.

Dyrektor wskazała, że pracownicy Sądu nie uczestniczyli w procesie określania potrzeb i nie mieli wpływu na określanie funkcjonalności wyposażenia sal rozpraw w system e-Protokół. Urządzenia Huawei do przeprowadzania wideokonferencji z lat 2011-2012 były trudne w instalacji, konfiguracji i obsłudze, ponadto zajmowały

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Rejestracja dźwięku lub dźwięku i obrazu podczas rozpraw sądowych została wprowadzona ustawą z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

⁵ Obejmujące jednostki centralne systemu rejestracji; terminale wideokonferencyjne; mikrofony stacjonarne; mikrofony ruchome; urządzenia all-in-one (monitor, klawiatura, myszka); monitory wielkoformatowe; kamery kolorowe; wzmacniacze audio, syntezatory mowy; głośniki; zasilacze awaryjne UPS; szafki do zestawu urządzeń; przełączniki sieciowe; stacje do odczytu dowodu elektronicznego; czytniki kart mikroprocesorowych z USB oraz słuchawki z mikrofonem.

⁶ Ogłędzinom poddano sale, w których zainstalowano i uruchomiono e-Protokół w okresie kontroli (protokoły z 29 sierpnia 2018 r.).

⁷ Kamery dokumentowe dawały mały format obrazu na monitorze wielkoformatowym, a prezentacja dowodu w postaci dokumentu była szybsza i bardziej praktyczna; wideoterminale według przedłożonych wyjaśnień były trudne w instalacji, konfiguracji i obsłudze, w tym zakresie wykorzystywano inny sprzęt; głośniki systemu przywoławczego nie były zamontowane, ponieważ nie było potrzeby wykorzystywania tego systemu. Urządzenia te zostały zdemontowane i były przechowywane w magazynie sądu.

powierzchnię na Sali rozpraw. Po kilku latach eksploatacji systemu, jako sprzęt nieużywany, zostały zdemontowane i przeniesione do magazynu.

Prezes Sądu wskazał, że wynikało to z braku kompatybilności ze sprzętem używanym przez inne sądy, co powodowało trudności i problemy z nawiązaniem połączeń, jakością obrazu i dźwięku, niezgodnością dekodery audio i video oraz konfiguracją urządzeń sieciowych w innych jednostkach sądownictwa. Według informacji służb informatycznych Sądu, problemy te poruszane były na szczeblu: sędzia - protokolant - informatyk - informatycy innych sądów, osób zaangażowanych w proces orzekania i we wsparcie procesu orzekania. Zadaniem służb informatycznych było umożliwienie przeprowadzenia czynności przesłuchania świadka lub biegłego na odległość, co zawsze było realizowane. Do tego celu wykorzystywano sprzęt do wideokonferencji dający pewność, że dowód w sprawie w postaci przesłuchania na odległość zostanie pomyślnie przeprowadzony, co było podyktowane koniecznością procesową. Najczęściej był to już wcześniej posiadany przez sąd sprzęt marki Sony lub Tandberg. Obecnie pełniący funkcję Prezes i Dyrektor nie przekazywali informacji o problemach występujących z użytkowaniem sprzętu do wideokonferencji, nie dysponują również dokumentami z takimi informacjami za okresy wcześniejsze. Decyzję o usunięciu nieużywanych wideoterminali z sal rozpraw, działając w ramach swoich kompetencji, podjął kierownik oddziału informatycznego. Wideoterminali zostały usunięte z sal rozpraw ze względu na fakt, że od lat sprzęt nie był wykorzystywany, a przesłuchania na odległość były przeprowadzane za pomocą sprzętu mobilnego marki Sony lub Tandberg.

(akta kontroli str. 6; 9-10; 58-100; 142-150; 155-158; 180-181; 215-216; 309, 319-328)

Sąd w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 14 listopada 2019 r. w związku z wdrożeniem i użytkowaniem systemu e-Protokół poniósł koszty w wysokości 148,4 tys. zł, z czego: 135,5 tys. zł z tytułu utrzymania systemu (urządzeń i oprogramowania) po upływie okresu gwarancyjnego; 6,7 tys. zł z tytułu przeniesienia jednego z zestawów do innej Sali rozpraw oraz 6,2 tys. zł z tytułu przeprowadzonych szkoleń wewnętrznych w zakresie tego oprogramowania.

(akta kontroli str. 9-10; 101-137; 164)

Ze względu na zużycie fizyczne oraz technologiczne sprzętu wykorzystywanego do obsługi systemu e-Protokół, w ciągu najbliższych kilku lat, zajdzie potrzeba wymiany infrastruktury do rejestracji rozpraw w 21 salach rozpraw Sądu. Przewidywany koszt wymiany tego sprzętu został oszacowany na 1 441,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 164)

Osobami uprawnionymi do obsługi systemu byli pracownicy protokolujący rozprawy na salach rozpraw oraz pracownicy Oddziału Informatycznego.

Szkolenia z obsługi systemu e-Protokół zostały przeprowadzone w latach 2014-2016. Uczestniczyło w nich łącznie 97 pracowników Sądu⁸. Szkolenia dla pracowników Sądu z obsługi systemu e-Protokół dla służb informatycznych zostały przeprowadzone przez wykonawcę systemu. Natomiast dla pozostałych pracowników, w tym pracowników sekretariatów, protokolantów, sędziów, asystentów sędziów i innych urzędników sądowych prowadzone były jako wewnętrzne szkolenia teoretyczne oraz stanowiskowe.

W związku z wdrożeniem i użytkowaniem systemu e-Protokół Prezes Sądu wydał zarządzenia wyznaczające osoby do kontaktu z zespołem transkrybentów

⁸ W tym 16 z nich zostało przeszkolonych w 2016 r.

dokonujących transkrypcji zapisu cyfrowego powstałego w wyniku wykorzystania tego narzędzia informatycznego⁹.

(akta kontroli str. 6; 9-10; 14-15; 180, 212)

Według stanu na 3 grudnia 2019 r. Sąd użytkował trzy wersje system e-Protokół, tj. 1.15.5.40575 z modułem AVunit w wersji 1.13.1.9 (w 17 salach z lat 2011-2012); 1.15.5.40575 z modułem AVunit w wersji 1.13.1.17 (w dziewięciu salach z lat 2012-2013) oraz 2.4.2.307 (w pięciu salach z 2018 r.). Oprogramowanie to było zainstalowane łącznie w 31 salach rozpraw oraz w czytelniach akt Sądu. Jak wskazał Kierownik Oddziału Informatycznego, dla wszystkich tych wersji funkcjonalność oprogramowania w zakresie rejestracji rozpraw była taka sama. Różnice wynikały z zainstalowanych urządzeń, sposobu ich konfiguracji, czasu ich użytkowania (starsze były bardziej awaryjne) oraz sposobu obsługi programów (wersja najnowsza wydawała się bardziej intuicyjna).

(akta kontroli str. 180-181; 215-216)

Nagrania z systemu e-Protokół były gromadzone i przechowywane na macierzy dyskowej znajdującej się w serwerowni Sądu. Dane te na podstawie Porozumienia intencyjnego 7A/2015/01, zawartego w dniu 30 marca 2015 r. pomiędzy Prezesem Sądu Okręgowego we Wrocławiu a Prezesem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, były sukcesywnie przekazywane na zasoby dyskowe Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. W latach 2015-2018 w pięciu turach przekazano łącznie 74 433 zarejestrowanych nagrań, a Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa wyraziło zgodę na ich usunięcie z zasobów dyskowych Sądu.

NIK zauważa, że wskazuje to na brak funkcjonalności centralnego repozytorium danych systemu lub zbiurokratyzowanie procedur przekazywania danych w jego obrębie, ponieważ gromadzenie i przechowywanie danych w ramach repozytorium powinna odbywać się na podstawie zapisanych reguł automatycznie, na bieżąco i bez udziału użytkowników.

Przeprowadzone w dniu 26 listopada 2019 r. oględziny Serwerowni Sądu, w której były gromadzone i przechowywane dane z systemu e-Protokół wykazały, że pomieszczenie to nie spełniało wszystkich wymogów określonych dla serwerowni, co opisano w sekcji dotyczącej stwierdzonej nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 153-154; 164-173)

1.2. Wdrożenie systemu EPO w Sądzie nastąpiło w grudniu 2014 r. Zostało ono poprzedzone testowym uruchomieniem tego systemu w miesiącach lipiec-sierpień 2014 r. Sąd nie wprowadzał wewnętrznych aktów prawnych na okoliczność implementacji systemu EPO. We wdrożeniu EPO brały udział sekretariaty poszczególnych wydziałów Sądu przy udziale Oddziału Informatycznego.

Osobami korzystającymi z systemu EPO byli pracownicy poszczególnych wydziałów Sądu. Przeszkolono ich w formie instruktażu stanowiskowego przeprowadzonego przez pracownika Oddziału Informatycznego. Sąd nie poniósł z tego tytułu kosztów. W związku z wdrożeniem EPO Sąd nie dokonywał zakupu sprzętu informatycznego oraz nie był wyposażony w taki sprzęt.

Według stanu na 14 listopada 2019 r. użytkowano wersję oprogramowania EPO Synchronizer 2.2.0.23733. Program ten został zainstalowany na serwerze bazodanowym Sądu i był zsynchronizowany z aplikacją Sędzia2¹⁰.

⁹ Wyznaczono osobę odpowiedzialną za kontakt z osobą kierującą zespołem transkrybentów (zarządzenie Prezesa Sądu Nr 48/2012, zmieniane zarządzeniami Nr 20/16, Nr 28/18 i Nr 37/19).

¹⁰ Z programu Sędzia2 korzystają wszyscy pracownicy sekretariatów wydziałów Sądu.

W związku z wdrożeniem EPO Sąd poniósł wydatki ogółem 30,7 tys. zł związane z wdrożeniem i utrzymaniem systemu, na które składały się: [1] zakup w grudniu 2014 r. licencji na moduł EPO systemu Sędzia2 – 4,4 tys. zł, [2] asysta techniczna przy wdrażaniu – 2,0 tys. zł, [3] utrzymanie modułu EPO (aktualizacje, opieka serwisowa i nadzór nad systemem) – 5,0 tys. zł rocznie, ogółem kwota ta wyniosła w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 października 2019 r. - 24,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 4-12, 16-20, 138-139, 164-165)

1.3. System SLPS został uruchomiony w Sądzie na podstawie zmian w Regulaminie urzędowania sądów powszechnych, w związku z tym nie wydawano aktów wewnętrznych w tym zakresie. Wdrożenie systemu w Sądzie nastąpiło w styczniu 2018 r.

SLPS był systemem przeglądarkowym (aplikacja webowa¹¹), dostępnym dla wszystkich użytkowników pracujących w sieci rozległej Ministerstwa. System ten został udostępniony sekretariatom wydziałów Sądu i obsługiwany był przez przewodniczących wydziałów, kierowników sekretariatów oraz wskazanych pracowników tych sekretariatów (około cztery osoby w każdym wydziale).

Kierownik Oddziału Informatycznego wskazał, że obsługa interfejsu użytkownika była intuicyjna, a na stronie internetowej SLPS była udostępniona tzw. „baza wiedzy”, dostępna dla użytkowników. Zawierała ona instrukcje, materiały szkoleniowe itp. Działał ponadto helpdesk telefoniczny oraz istniała możliwość przesłania zapytania emailem do administratorów systemu.

W związku z wdrożeniem SLPS Sąd nie dokonywał zakupów sprzętu informatycznego oraz nie wystąpiła potrzeba doposażenia Sądu w taki sprzęt. Nie ponoszono żadnych kosztów z tytułu wdrożenia i wykorzystywania SLPS. Według stanu na 6 grudnia 2019 r. używano wersję 1.7.4.

(akta kontroli str. 4-12, 138-139, 164-165)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Serwerownia Sądu, w której na macierzy dyskowej gromadzono i przechowywano dane z systemu e-Protokół, nie była wyposażona w system antywłamaniowy oraz nie miała zabezpieczonych otworów okiennych, co było niezgodne z pkt 11.1.1 normy PN-ISO/IEC-27002 oraz naruszało postanowienia § 20 ust. 2 pkt 9 *rozporządzenia KRI*¹², które dotyczą prawidłowego zabezpieczenia informacji. Brak systemu antywłamaniowego i zabezpieczeń otworów okiennych stanowił również naruszenie pkt 7 *Wytycznych dotyczących standardów pomieszczeń serwerowni w jednostkach resortu sprawiedliwości z 10 grudnia 2007 r.*

Dyrektor wyjaśniła, że serwerownia znajduje się na kondygnacji powyżej parteru budynku chronionego całodobowo, posiada podwójny system kontroli dostępu oraz jej wejścia zabezpieczone są atestowanymi zamkami. NIK potwierdza stosowanie wymienionych zabezpieczeń, jednocześnie podkreślając, że ich zastosowanie w myśl cytowanych wyżej przepisów nie zwalnia z instalacji systemu antywłamaniowego oraz zabezpieczenia otworów okiennych.

(akta kontroli str. 153-154; 181-211)

¹¹ Aplikacja webowa (z angielskiego web application) to aplikacja uruchamiana w przeglądarce, która przez udostępniony interfejs ma dostarczać użytkownikowi jakąś konkretną usługę. Takie aplikacje w znakomitej większości komunikują się z głównym serwerem, by móc serwować użytkownikowi treści i reagować na jego akcje (źródło: <https://www.empressia.pl/blog/72-aplikacje-webowe-czym-sa-jak-dzialaja-i-jakie-sa-ich-zalety>).

¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz. U. Dz. U. z 2017 r. poz. 2247.).

OCENA CZĄSTKOWA

W Sądzie wdrożono e-Protokół, EPO oraz SLPS, przy czym uruchomienie e-Protokołu oraz EPO odbyło się przed okresem objętym kontrolą. Stosowano zasady określające wykorzystanie i sposób obsługi nowych narzędzi informatycznych wynikające z aktów powszechnie obowiązujących, a także wyznaczono pracowników upoważnionych do obsługi nowo wdrożonych aplikacji, których przeszkolono i poinformowano o sposobach zgłaszania pojawiających się problemów i usterek podczas użytkowania ww. systemów.

Jednocześnie jednak, w serwerowni Sądu, w której na macierzy dyskowej gromadzono i przechowywano dane z systemu e-Protokół, nie zastosowano niektórych środków ochrony technicznej, wymaganych przepisami prawa powszechnie obowiązującego, regulacjami wewnętrznymi Ministerstwa Sprawiedliwości oraz stosowną Polską Normą.

OBSZAR

2. Efekty realizacji Projektów

Opis stanu faktycznego

2.1. W celu określenia efektów wdrożenia systemu e-Protokół w Sądzie, w dniu 29 listopada 2019 r. dokonano oględzin trzech nagrań rozpraw sądowych¹³ przeprowadzonych z wykorzystaniem funkcjonalności tego systemu, które: posiadały dostępny plik tekstowy z protokołem sporządzonym przez protokolanta na sali rozpraw (protokół skrócony); posiadały dostępny plik tekstowy z protokołem sporządzonym na zlecenie w trybie translacji automatycznej oraz posiadały co najmniej jeden dostępny plik tekstowy z uzasadnieniem wyroku sporządzony na zlecenie w trybie translacji automatycznej.

We wszystkich badanych przypadkach z przebiegu rozprawy sporządzono protokół skrócony ze znacznikami czasu oraz adnotacjami opisującymi zdarzenia, informacje oraz streszczenia zeznań świadków lub stron. Opisy te były stosowane średnio co 0,7-3,6 minuty trwania rozprawy¹⁴. Zarejestrowany zapis wideo w systemie e-Protokół przedstawiał widok na salę, widoczne na nim były strony rozprawy oraz publiczność (sędzia pozostawał niewidoczny), jakość nagrania była dobra, obraz kolorowy z dwóch kamer. Natomiast zapis dźwięku w tym systemie był dobry, lecz występował pogłos, chwilowo zakłócający rozpoznawalność mowy.

Z przebiegu rozprawy w dwóch przypadkach zlecono wykonanie transkrypcji części rozprawy obejmujące zeznania świadków i stron, a w jednym przypadku zlecono dokonanie transkrypcji ustnego uzasadnienia wyroku. Zapis zleconych transkrypcji wiernie odzwierciedlał wszystkie wypowiedzi i wydarzenia utrwalone w systemie e-Protokół, jednak w przypadku zeznań świadków i stron znalazły się nieczytelne słowa. W tekście transkrypcji były one oznaczone symbolem „ns” ze wskazaniem czasu nagrania z dokładnością do tysięcznych części sekundy¹⁵. Powyższe transkrypcje zostały wykonane bez opóźnień, tj. w terminie zleconym przez Sąd.

(akta kontroli str. 161-163; 179)

Według stanu na dzień 6 grudnia 2019 r. system e-Protokół był wykorzystywany we wszystkich 31 salach rozpraw Sądu, w których był zainstalowany, w zakresie systemu cyfrowej rejestracji nagrań (ReCourt) oraz systemu przechowywania nagrań (ReCourt Services). Natomiast system wideokonferencji funkcjonował w pięciu z tych sal.

¹³ Sygnatury spraw: X GC 304/19; X GC 206/18 AB-M oraz XI Ga 323/19.

¹⁴ Rozprawa 1 – 31 znaczników – czas rozprawy 1 godz. 52 min 8 s.; Rozprawa 2 – 79 znaczników – czas rozprawy 2 godz. 17 min oraz 28 s.; Rozprawa 3 – 11 znaczników – czas rozprawy 8 min 22 s.

¹⁵ W jednym przypadku na 20 stronach wydruku komputerowego w formacie A4 znalazło się 87 wyrażen zaznaczonych jako nieczytelne słowa, a w drugim wypadku na 26 stronach wydruku komputerowego w formacie A4 znalazło się 68 wyrażen zaznaczonych jako nieczytelne słowa.

Według Dyrektora urządzenia do wideokonferencji były sprawne i kilka lat znajdowały się w eksploatacji, a powodem zaprzestania używania terminali wideokonferencyjnych w tych salach był brak zainteresowania sędziów wykorzystywaniem funkcjonalności wideokonferencji.

System e-Protokół podłączono do systemu Automatycznego Rozpoznania Mowy (ARM) 20 listopada 2019 r. (wraz z zainstalowaniem wersji 1.6.2 RCS).

W latach 2017-2019 zarejestrowano łącznie 1 584 976 min¹⁶ (26 416,23 godz.) nagrań cyfrowych z wykorzystaniem systemu cyfrowej rejestracji nagrań na salach rozpraw Sądu. Nagrania te obejmowały 71,0% wszystkich rozpraw z zakresu prawa cywilnego odbywających się w tych salach¹⁷ (w tym: 27,9% wszystkich rozpraw z zakresu prawa pracy¹⁸ i 80,6% wszystkich rozpraw z pozostałego zakresu prawa cywilnego odbywających się w tych salach¹⁹) oraz 0,01% wszystkich spraw o wykroczenia i z zakresu prawa karnego²⁰ (Tabela a1 i Tabela 2). Dyrektor wskazała, że nie było technicznych możliwości rozdzielenia repertoriów karnych i wykroczeniowych w rozbiciu na sale rozpraw, co uniemożliwiło zebranie danych dla sal z obsługą e-Protokół.

Tabela 1 Zestawienie liczby rozpraw zarejestrowanych do liczby rozpraw niezarejestrowanych w systemie e-Protokół w Sądzie Okręgowym we Wrocławiu. C – sprawy cywilne; W – sprawy dotyczące wykroczeń; K – sprawy karne. TAK – rozprawy zarejestrowane, NIE – rozprawy niezarejestrowane. Lata 2017-2019. Opracowanie NIK na podstawie ustaleń kontroli.

Sąd	Rok	C		W		K	
		TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	2017	18 608	6 985	1	8 211		
	2018	17 984	9 215	5	8 038		
	2019	16 185	4 259	1	7 347		

Uwaga: Nie ma obowiązku rejestracji spraw karnych.

Tabela 2 Wskaźnik procentowy rozpraw zarejestrowanych w systemie e-Protokół. Dane z Tabela 1.

Sąd	Rok	C	W	K
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	2017	72,7%		
	2018	66,1%	0,1%	
	2019	79,2%		

Prezes Sądu wskazał, że niski poziom rejestracji rozpraw wynikał głównie z przyczyn technicznych. W nielicznych przypadkach powodami odstąpienia od nagrywania były także ekonomika procesowa oraz decyzje sędziego.

W tym samym okresie przeprowadzono za pośrednictwem systemu e-Protokół jedną wideokonferencję²¹ oraz wnioskowano o sporządzenie 2 541 translacji z ustnego uzasadnienia wyroku²² (translacji automatycznych w tym zakresie nie wykonywano).

Jak wskazała Dyrektor, nie korzystano z automatycznej transkrypcji ustnych uzasadnień wyroku, składając zlecenia transkrypcji tych uzasadnień, ponieważ transkrypcje automatyczne ze względu na brak dokładności rozpoznania mowy nie nadawały się do wykorzystania.

¹⁶ 565 890 min w 2017 r.; 518 521 min w 2018 r. oraz 500 565 min w 2019 r.

¹⁷ 54 109 zarejestrowanych rozpraw z 76 162 rozpraw przeprowadzonych w salach z e-Protokołem.

¹⁸ 3 853 zarejestrowanych rozpraw z 13 826 rozpraw przeprowadzonych w salach z e-Protokołem.

¹⁹ 50 256 zarejestrowanych rozpraw z 62 336 rozpraw przeprowadzonych w salach z e-Protokołem.

²⁰ Siedem zarejestrowanych rozpraw z 25 295 przeprowadzonych rozpraw w salach z e-Protokołem.

²¹ Dotyczyła ona przeprowadzonej na wniosek sędziego przewodniczącego w sprawie, rozprawy odmiejscowionej, wideokonferencja na potrzeby Sądu przeprowadzona z Sądem Okręgowym w Warszawie.

²² 656 w 2017 r.; 912 w 2018 r. oraz 839 w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 listopada 2019 r.

(akta kontroli str. 180-181; 215-256; 264-267; 309; 313-318)

Według stanu na 4 grudnia 2019 r. oprogramowanie służące do automatycznego rozpoznawania mowy miało zainstalowanych na swoich komputerach trzech (na 109) sędziów Sądu. Przeprowadzone oględziny jednego stanowiska potwierdziły, że oprogramowanie przetwarza tekst mówiony na tekst pisany. Oprogramowanie zostało zainstalowane w okresie lipiec/sierpień 2019 r.

(akta kontroli str. 164-165; 257)

W latach 2017-2019 strony postępowań złożyły 1 687 wniosków o dostęp do cyfrowej kopii przebiegu rozprawy (zapisu audio-video), z czego 860 w 2017 r., 489 w 2018 r. oraz 338 w 2019 r.

Główna Księgowa Sądu wskazała, że nie prowadzono wydzielonej ewidencji opłat i analityki do konta dochodów pozwalających na ustalenie dochodów Sądu z tytułu udostępnienia nagrań rozpraw z systemu e-Protokół na nośnikach danych (CD/DVD).

Sąd nie prowadził także ewidencji danych pozwalającej na ustalenie sposobu rozpatrzenia wyżej wymienionych wniosków o dostęp do cyfrowej kopii przebiegu rozpraw.

(akta kontroli str. 217; 264-265; 309)

Pracownicy Sądu zostali poinformowani o trybie i zasadach przekazywania informacji o stwierdzonych usterekach i propozycjach zmian do systemu e-Protokół w momencie instalacji tego systemu oraz w ramach przeprowadzanych szkoleń dla administratorów. Analiza przykładowych 60 zgłoszeń dotyczących usterek systemu e-Protokół wskazała, że system zgłaszania usterek przez helpdesk funkcjonował, a zgłaszane problemy były załatwiane.

(akta kontroli str. 6; 9-10; 13; 258-261)

Od stycznia 2013 r. do czerwca 2017 r. Sąd gromadził dane dotyczące ilości rejestrowanych rozpraw w systemie e-Protokół i przekazywał je do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. W tym okresie średnio było rejestrowanych 81,84% rozpraw odbywanych w Sądzie. Najczęstszym powodem braku rejestracji monitorowanych rozpraw były problemy techniczne i organizacyjne, a część rozpraw nie była rejestrowana na podstawie decyzji lub zarządzenia sędziego.

Według opinii przewodniczących wydziałów sądu, system ten pozwolił zredukować czas rozpraw, na których przesłuchiwanie są świadkowie i strony, wpływając także na zachowanie się stron na rozprawie. Izba zaznacza, że brak jest mierników potwierdzających tą opinię. Stał się także obiektywnym zapisem rejestrowanych rozpraw, pozwalającym na weryfikację zgłaszanych wniosków, skarg i zażaleń. Program ich zdaniem ułatwia i usprawnia także pracę zarówno protokolantów jak i sędziego, zapewniając możliwość wiernego odtworzenia przebiegu rozprawy. Według tych opinii niedogodnościami są pojawiające się okresowo, dość sprawnie usuwane, problemy techniczne oraz brak integracji tego oprogramowania z systemem Sędzia2.

(akta kontroli str. 270-305; 306-308; 311-312)

NIK zauważa, że za pomocą systemu e-Protokół nie rejestrowano wszystkich rozpraw w postępowaniu cywilnym oraz w sprawach dotyczących wykroczeń, mimo że nie zawsze było to podyktowane względami technicznymi, stanowiącymi

wyłączną prawną przesłankę niedokonywania rejestracji rozpraw²³. Niepełne wykorzystanie e-Protokołu może wskazywać zarówno na mankamenty techniczne tego systemu, jak i jego niepełne dostosowanie do wymogów ekonomiki procesowej. Uwzględniając fakt, że zasadniczym celem wdrażania nowych narzędzi informatycznych powinno być usprawnianie wymiaru sprawiedliwości, kluczowe znaczenie ma rzetelne zdefiniowanie efektów wdrażania e-Protokołu w jednostkach organizacyjnych sądownictwa i przekazanie tych informacji organowi zarządzającemu projektem – Ministrowi Sprawiedliwości. Wymaga to rozważenia podjęcia w Sądzie działań monitorujących, które będą ukierunkowane na precyzyjne zwymiarowanie przyczyn braku rejestracji rozpraw, tak, aby wszechstronnie wyjaśnić uwarunkowania ograniczające praktyczne wykorzystanie e-Protokołu i przekazać wyniki tych prac do Ministerstwa Sprawiedliwości.

2.2. Oprogramowanie EPO Synchronizer było zainstalowane na serwerze bazodanowym Sądu i zasilalo w dane aplikację Sędzia2, umożliwiając opracowywanie wysyłanych i otrzymywanych elektronicznych potwierdzeń odbioru (dalej: „epo”). System EPO Synchronizer zapewniał pełną funkcjonalność w zakresie obsługi stanu doręczenia przesyłek nadawanych przez Sąd od momentu rejestracji korespondencji w systemie do jej odebrania przez adresata, potwierdzonego złożeniem podpisu na odpowiednim urządzeniu (tablecie). System Sędzia2 był domyślnie ustawiony na wysyłkę korespondencji przy pomocy EPO.

W przypadku korespondencji EPO, po jej doręczeniu adresatowi, w systemie Sędzia2 widoczna była data doręczenia pisma, załączony był też obraz dokumentu z podpisem osoby, która pismo odebrała wraz z datą odbioru. W przypadku konieczności zamieszczenia w aktach sprawy potwierdzeń odbioru korespondencji EPO, operator miał możliwość drukowania potwierdzenia z systemu Sędzia2.

W sytuacji wysyłki korespondencji z tradycyjnym papierowym potwierdzeniem odbioru, (dalej: „zpo”), podczas generowania pisma należało odznaczyć checkbox²⁴ EPO jako domyślną opcję wysyłki korespondencji. Po wydruku pisma i koperty dodatkowo operator zaznaczał opcję ZWROTKA, wówczas wyświetlała się zwrotka zpo m.in. z danymi nadawcy i adresata, którą należało wydrukować. Dodatkową czynnością operatora było w tym wypadku także naklejenie kartonika zpo na kopercie.

W przypadku generowania pism, które nie wymagały podpisu odręcznego, była możliwość skorzystania z opcji wydruku w Centrum Obsługi Druku (COD). W takim przypadku powtarzane były czynności wykonywane przy wysyłaniu korespondencji z zastosowaniem EPO, poza fizycznym drukiem dokumentu na lokalnej drukarce, kopertowaniu i dostarczeniu korespondencji do biura podawczego Sądu.

W październiku 2019 r. Sąd wysłał 21 728 listów z wykorzystaniem EPO oraz 6 696 z zpo. Według Dyrektora powodem wysyłania listów z zpo były względy ekonomiczne, w ten sposób dostarczano przesyłki we własnym zakresie do sądów rejonowych na obszarze okręgu wrocławskiego oraz do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu.

(akta kontroli str. 153-154; 164-165; 174-175; 180-181; 309-310)

O trybie i zasadach przekazywania informacji o stwierdzonych usterkach Sąd uzyskał informację w momencie instalacji systemu EPO, w formie korespondencji

²³ Art. 157 § 1 i § 11 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460) oraz art. 37 § 1 i § 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1120).

²⁴ Checkbox – przycisk wyboru w formacie systemu informatycznego.

elektronicznej. Usterki według wyjaśnień Dyrektor były zgłaszane telefonicznie i sprawnie usuwane.

Sąd nie dysponował danymi statystycznymi pozwalającymi ocenić wpływ systemu EPO na tempo prowadzenia spraw przed i po wdrożeniu tego rozwiązania informatycznego, nie zbierał także opinii użytkowników o tym systemie oraz nie prowadził analiz w tym zakresie. Zdaniem Dyrektor oraz przewodniczących wydziałów sądu, system EPO był przydatny, usprawniał i przyspieszał pracę Sądu, gdyż potwierdzenia odbioru podpisywane przez odbiorców korespondencji sądowej (na poczcie lub u listonosza) były szybko dostępne dla sędziego oraz sekretarza, co umożliwiało dalsze procedowanie sprawy i ułatwiało większą kontrolę nad poprawnością doręczeń pism sądowych.

(akta kontroli str. 4-12, 270-305)

2.3. Sposób funkcjonowania w Sądzie systemu SLPS zbadano na przykładzie trzech spraw²⁵ wprowadzonych do losowania przydziału w tym systemie w dniu 2 grudnia 2019 r. w I Wydziale Cywilnym. Sekretariat tego Wydziału dokonywał wprowadzenia spraw do SLPS także dla XII Wydziału Cywilnego. Dane do systemu SLPS wprowadzono manualnie, na podstawie pisemnego zarządzenia Przewodniczącego Wydziału, w którym oznaczano repetytorium sprawy, ilość sędziów orzeczników, symbol sprawy oraz jej kategorię. W zarządzeniu znajdowało się również polecenie wprowadzenia sprawy do systemu SLPS. Wprowadzona sprawa otrzymywała w systemie numer kolejny zarejestrowanej sprawy w SLPS i oczekiwała na losowanie przydziału, które odbywało się w godzinach wieczornych.

Kolejnego dnia (3 grudnia 2019 r.) w systemie SLPS widoczne były wyniki losowania. Następnie w systemie pobierany był dokument raportu uproszczonego w formacie pdf, zawierający oznaczenie sądu i wydziału, sygnaturę sprawy, datę losowania, wylosowany skład sędziowski oraz datę i godzinę jego wygenerowania. Wprowadzenie wylosowanych składów sędziowskich i przyporządkowanie ich do sprawy w systemie biurowym Sędzia2 wymagało wprowadzenia danych ręcznie, brak było możliwości automatycznego eksportu/importu danych z SLPS do Sędzia2.

Ze względu na rozdział wylosowanych spraw na I Wydział Cywilny i XII Wydział Cywilny, wprowadzenie i założenie sprawy w systemie Sędzia2 wymagało ponadto nadania sprawie nowej sygnatury, innej niż używana do losowania w SLPS. W systemie Sędzia2 wprowadzono dane sprawy: datę wpływu, datę pierwotnego wpływu, symbol statystyczny, referenta, przedmiot sprawy, tryb sprawy, liczbę tomów, kwotę roszczenia. Wprowadzone dane nie obejmowały numeru nadanego w SLPS.

NIK zwraca uwagę, że ręczne wprowadzanie danych do SLPS oraz Sędzia2 rodzi ryzyko błędnego wprowadzenia danych.

(akta kontroli str. 153-154; 164-165; 176-178)

Przed uruchomieniem systemu pracownicy Sądu zostali poinformowani o możliwości zgłaszania usterek drogą elektroniczną, poprzez service desk Ministerstwa Sprawiedliwości lub telefonicznie i tymi kanałami komunikacyjnymi zgłaszano pojawiające się problemy.

(akta kontroli str. 4-12)

Sąd nie dysponował danymi statystycznymi pozwalającymi ocenić wpływ SLPS na tempo prowadzenia spraw przed i po wdrożeniu tego rozwiązania

²⁵ I LC-2001/19; I LNC-954/19 i I LZAŻ12/19.

informatycznego, nie zbierał także opinii użytkowników o tym systemie oraz nie prowadził analiz w tym zakresie. Część przewodniczących wydziałów Sądu nie miała do jego działania zastrzeżeń i uważała go za transparentny oraz obciążający sędziów sprawami równomiernie. Natomiast pozostali wskazywali, że system ten doprowadził do dużej dysproporcji w referatach sędziów pracujących bez długotrwałych zwolnień lekarskich i urlopów z uwagi na nierównomierny przydział spraw, zarzucano mu także brak przejrzystości, niezrozumiałość kryteriów i wyników losowania, niesprawiedliwość losowania w zakresie ciężaru gatunkowego i różnorodności losowanych spraw oraz problemy wynikające z losowaniem wszystkich członków składów orzekających w postępowaniach odwoławczych, które może spowalniać procedowanie z uwagi na niemożność dowolnego wyznaczania terminów rozpraw (z uwagi, na m.in. urlopy sędziów i ich dłuższe nieobecności). Wskazywano także na problemy techniczne w działaniu systemu polegające na pomijaniu sędziego w losowaniu lub losowaniu spraw dla sędziego nieobecnego, pomimo poprawnego wprowadzenia wszystkich wymaganych danych. Ponadto system nie umożliwiał automatycznej współpracy z aplikacją Sędzia2.

(akta kontroli str. 4-12; 270-305)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Wdrożone systemy informatyczne były wykorzystywane w bieżącej działalności Sądu, choć system E-protokół nie w pełnym zakresie. Za jego pomocą nie rejestrowano wszystkich rozpraw w postępowaniu cywilnym oraz w sprawach dotyczących wykroczeń, mimo że nie zawsze było to podyktowane względami technicznymi, stanowiącymi wyłączną prawną przesłankę niedokonywania rejestracji rozpraw.

W Sądzie nie prowadzono analiz i nie gromadzono danych statystycznych pozwalającymi ocenić wpływ tych systemów na tempo prowadzenia spraw przed i po wdrożeniu nowych rozwiązań informatycznych.

NIK zwraca również uwagę, że w Sądzie nie wykorzystywano w systemie e-Protokół części mikrofonów, głośników, a także zainstalowanych w latach 2011-2013 kamer dokumentowych i terminali wideokonferencyjnych. Urządzenia te, choć sprawne zostały uznane za nieprzydatne w bieżącej pracy lub były wykorzystywane sporadycznie.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Zapewnić zabezpieczenie serwerowni w sposób odpowiadający wymogom ISO 27002, przepisom *rozporządzenia KRI* oraz wymogom wewnętrznym resortu sprawiedliwości w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, ... marca 2020 r.

Kontrolerzy
Małgorzata Barzęc
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor
Radosław Kujawiński

.....
podpis

.....
podpis

Cezary Mazik
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis